

РОЗДІЛ 7

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

УДК 351.745.5

ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ГРОМАДСЬКОСТІ У ПОПЕРЕДЖЕННІ ЗЛОЧИНІВ І ПРАВО- ПОРУШЕНЬ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ ЙОГО В РЕФОРМУВАННІ МІЛІЦІЇ УКРАЇНИ

THE USE OF PUBLIC PREVENTION OF CRIMES AND OFFENSES IN FOREIGN COUNTRIES AND PROSPECTS OF IT IN POLICE REFORM IN UKRAINE

Басс В.О.,

*кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри адміністративної діяльності
Національної академії внутрішніх справ*

Проаналізовано досвід поліції окремих зарубіжних країн по співпраці з населенням. Розглянуті методи наголошують на важливості спільної роботи поліції та громадськості, насамперед, для профілактики злочинів та порушень громадського порядку. Крім того, розвиток і зміцнення співробітництва з населенням може розглядатися як важлива складова процесу демократизації поліції, під час якого остання стає більш сприйнятливою до потреб і проблем народу, на службі в якого вона перебуває.

Ключові слова: співробітництво із громадськістю, міні-поліцейські дільниці, громадські констеблі, комунальне поліціювання, сусідське спостереження, співпраця з населенням, попередження правопорушень.

Проанализирован опыт полиции отдельных зарубежных стран по сотрудничеству с населением. Рассмотренные методы раскрывают важность совместной работы полиции и общественности, в первую очередь, для профилактики преступлений и нарушений общественного порядка. Кроме того, развитие и укрепление сотрудничества с населением может рассматриваться, как важный элемент процесса демократизации полиции, во время которого она становится более восприимчивой нужды и проблемы народа, на службе у которого она находится.

Ключевые слова: сотрудничество с общественностью, мини-полицейские участки, общественные констебли, коммунальное полицирование, соседское наблюдение, сотрудничество с населением, предупреждение правонарушений.

The experience of some foreign police in cooperation with the public is analyzed. The methods emphasize the importance of teamwork police and the public, especially for the prevention of crimes and violations of public order. In addition, the development and strengthening of cooperation with the population can be considered as an important part of the process of democratization police, during which the latter is more sensitive to the needs and problems of people in the service of which it is located.

Key words: cooperation with the public, mini police stations, community constables, municipal police, neighbour monitoring, cooperation with the public crime prevention.

Актуальність теми. Філософія співробітництва із громадськістю в загальному вигляді – це новий тип відносин між поліцією та громадськістю [1], хоча й існують різні підходи до визначення суті таких взаємин. Відомий учений Беннет узагальнив різні підходи й виділив ключові елементи ідеї співробітництва з населенням [2]. У такій інтерпретації взаємодія поліції й населення розглядається як заснована на двох основних принципах: консультації та співробітництва (кооперації).

Консультація означає, що поліція, ґрунтуючись на вивченні думки населення, визначає свої пріоритети й політику діяльності, намагаючись, щоб вони відповідали потребам місцевого населення. Поліція перебуває на службі в населення, а це означає, що вона повинна знати, що найбільше хвилює й турбує людей, і мати змогу відповідати на ці запити, а також знати, наскільки люди задоволені роботою поліції. Крім того, консультація означає, що поліція повинна пояснювати свої дії, звітувати перед населенням.

Кооперація (співробітництво) між поліцією та громадськістю означає спільну роботу для досягнення загальних цілей. У Великобританії найбільш популярна ідея партнерства, яка полягає в тому, що поліція та громадськість є ніби «співавторами» безпеки співтовариства. Партнерство визначається також як спільна робота з населенням щодо виявлення і вирішення місцевих проблем: «поліція і громадськість повинні працювати разом як рівні партнери для виявлення проблем, визначення пріоритетів і вирішення болючих проблем, таких як злочинність, наркотики, страх перед злочинністю, суспільні безладдя, а також проблеми

безгосподарності в мікрорайоні» [3].

Виклад основного матеріалу. Основну ідею співробітництва з громадськістю можна коротко визначити так: переконання або намір з боку поліції у тому, що їм необхідно вивчати та враховувати думки й побажання громадськості при визначенні та оцінюванні своєї роботи, і що вони повинні працювати разом з населенням у виявленні і вирішенні місцевих проблем [2].

Однак співробітництво із громадськістю це не тільки філософія, а й організаційні принципи і методи роботи поліції.

Найпоширенішою у відповідній філософії співробітництва із громадськістю є децентралізація: діяльність невеликих підрозділів вважається найбільш ефективною з огляду на обслуговування місцевого населення. З точки зору методів і стратегії роботи, існує багато різних варіантів, хоча найбільш популярні консультації з населенням, стратегії встановлення з ним контактів, схеми профілактики злочинності силами місцевого населення, а також діяльність поліції, орієнтована на вирішення проблем [4].

Якщо розглядати генезис співробітництва із громадськістю, то роль дослідженої проблеми виявляється в еволюції діяльності поліції.

Об'єктом дослідження виступають соціальні відносини у сфері попередження злочинів і правопорушень силами громадськості в різних країнах.

Ідеї співробітництва із громадськістю виникли давно: вони сягають глибини історії західної поліції. Багато сучасних принципів діяльності поліції були викладені ще у XIX ст. в епоху «політики» [5].

При створенні Лондонської поліції сер Роберт Піл сформулював низку принципів, які має бути покладено в основу її діяльності. Один з них можна розглядати як перший паросток співробітництва із громадськістю: «поліція – це громадськість, і громадськість – це поліція» [2]. Однак згодом через низку причин цей принцип був забутий. Як вважають деякі дослідники, урядові реформи ХХ ст., які збіглися із загальною професіоналізацією, призвели до відокремлення поліції від суспільства [6]. Поліцейські почали працювати позмінно і їх часто переміщували з однієї ділянки на іншу, щоб уникнути корупції. Крім того, впроваджувалася політика централізованого контролю, покликаною забезпечити дотримання стандартних процедур у роботі, а також заохочувати професійну неупередженість. Відчуженню поліції від громадськості сприяв розвиток технологій [7]. Машини замінили піші патрулі. До 70-х років швидкий телефонний зв'язок по системі 911 дозволяв поліції швидко реагувати на повідомлення про злочини. Однак необхідність відповідати на безліч телефонних дзвінків не залишала часу для профілактики злочинності. Це суттєво обмежило контакти поліції із громадськістю. Цьому також сприяла комп'ютеризація діяльності поліції. Статистика, а не якість сервісу й обслуговування населення, стала центром уваги поліцейських менеджерів. Постійна зміна маршрутів патрулювання також не сприяла зміцненню контактів із громадськістю [7].

Відмежування поліції від населення досягло свого піку в період зростаючої професіоналізації, коли переважною ідеологією була: «професіонали краще знають», і коли участь населення в контролі за злочинністю стала розглядатися як непотрібна [7].

Згодом методи роботи поліції, які були досить ефективними в минулому, себе не виправдовували. Змінювався характер і рівень злочинності. Традиційні методи роботи виявилися нездатними вирішувати такі проблеми урбанізованих суспільств, як нелегальна торгівля наркотиками, молодіжні угруповання, вбивства, вулична злочинність та квартирні крадіжки [5].

Крім того, відбулися докорінні зміни в самому суспільстві. Родина вже не була стабільним осередком суспільства, як це було в минулому. Батьки-одинаки, які працюють виявилися не в змозі приділяти достатньо часу вихованню дітей, а школи й церква не змогли заповнити цю прогалину. Стало виникати все більше проблем, зумовлених міжнетнічними суперечностями, імміграцією, суперечливими інтересами й потребами різних груп і меншин [8].

Ускладнилося фінансове забезпечення діяльності поліції, яка не справляється зі зростаючою злочинністю. За цих умов поліція, місцеві влади та громадськість почали усвідомлювати необхідність співробітництва поліції із громадськістю [9].

У США 60-70-ті роки минулого століття характеризуються бурхливими соціальними рухами антивоєнних протестів, виступів борців за цивільні права й активною діяльністю багатьох інших груп. Поліція стала для них об'єктом, що вимагає змін, мішенню для ворожих виступів. Зокрема, поліцію критикували за нездатність придушити громадські заворушення. Урешті-решт, це змусило поліцейське керівництво замислитися. Протягом 1968-1973 рр. три комісії при Президенті США розробили низку рекомендацій з реформування поліції [7].

Важливу роль у реформуванні поліції відіграли також наукові дослідження. Так, дослідження злочинності засвідчили, що жертви повідомляють до поліції лише про частину вчинених злочинів. Це змусило поліцію розпочати пошук шляхів удосконалення своєї діяльності, зокрема, у напрямі налагодження взаємодії з місцевим населенням. Дослідження, проведені в низці міст, показали також неефективність багатьох традиційних методів роботи, таких як випадкове патрулювання та швидке реагування [10; 11; 12; 13]. Водночас ці дослідження показали, що тісні

зв'язки з місцевим населенням важливіші, ніж раніше, що взаємодія з населенням може поліпшити ставлення поліцейських до своєї роботи [9]. Важливу роль відіграло також вироблення нової концепції діяльності поліції, яка орієнтована на вирішення існуючих проблем [14]. Ця концепція вимагала переходу від пасивної роботи, орієнтованої тільки на розкриття вчинених злочинів, до активного пошуку шляхів поліпшення використання наявних у розпорядженні поліції ресурсів [15].

Багато дослідників і практиків дійшли висновку щодо можливості за допомогою співробітництва з населенням вирішити низку серйозних проблем. Так, Роберт Троянович вважає, що попередити громадянські безладі можливо шляхом збору інформації, що дозволить виявити райони ризику, встановити рівень криміногенності в цих районах, слабкі й сильні сторони місцевого співтовариства, а також шляхи залучення помічників з боку законослухняних громадян [16]. Він посилається на випадки, коли співробітництво поліції із громадськістю допомогло запобігти безладдям, включаючи події у Флінті, Мічигані, під час експериментів «сусідського пішого патрулювання». Цей експеримент показав, що піші патрульні почували себе в більшій безпеці, ніж їх колеги в машинах. Р. Троянович стверджував, що причиною цього є те, що більшість людей законослухняні й у тих, хто живе в бідних районах, є достатньо підстав для того, щоб бажати допомогти поліції захистити їх від злочинності [16]. Він також зазначав, що робота того самого поліцейського на тій самій ділянці день за днем поліпшує обмін інформацією з населенням: поліцейський одержує важливі дані про те, що найбільше турбує місцеве населення, а громадяни, у свою чергу, надають йому важливу інформацію про злочини [16].

Крім контролю та профілактики масових заворушень, спільна робота з населенням має певні переваги в контролі над торгівлею наркотиками. Мається на увазі контроль за торгівлею на вулицях. Вважається, що за допомогою спільної роботи можна одержувати точнішу інформацію про роздрібну й навіть великомасштабну торгівлю наркотиками, з меншим ризиком і меншими витратами, ніж під час звичайних операцій під прикриттям [17].

Знання, якими володіють поліцейські, які співпрацюють з населенням, становлять основу для виявлення тих типів злочинів, які є основними в роботі поліції, орієнтованої на вирішення розглянутих проблем [16]. Поліція може, наприклад, скласти список підлітків, родичі яких стурбовані їх причетністю до торгівлі наркотиками і, контактуючи з їх батьками, організували заходи для самих підлітків, починаючи від консультування до екскурсій і розваг.

Відповідно до дослідження, що було проведене у 1991 р., близько 41% підрозділів поліції США, що обслуговували населення чисельністю понад 50 тис., на практиці застосовували принципи спільної роботи із громадськістю. Ще 19% заявили, що вони розробляють політику спільної роботи, а ще 11% – планували розробити таку політику наступного року [17].

Найбільш популярні на практиці форми співробітництва з населенням – це дільничні та міні дільничні поліції [18].

Офіцер поліції зі зв'язків із громадськістю – це поліцейський, закріплений за певною територією (звичайно окремою ділянкою) на постійній основі. До його завдань належить забезпечення в повному обсязі охорони громадського порядку на території обслуговування [18]. Один із експериментів співробітництва поліції із громадськістю, проведений у Великобританії на початку 90-х років, показав, що ця форма співробітництва використовувалася в багатьох містах, але при її впровадженні виникали різні проблеми [8]. Громадських констеблів часто знімали з ділянки для виконання інших завдань, що не належать до їх прямих обов'язків, на інших територіях, і лише 10% часу, що вони могли проводити поза поліцейською дільницею,

вони присвячували контактам із громадськістю та профілактичній роботі. Оцінювання впливу роботи громадських констеблів на рівень злочинності не проводилося [18].

Середнє навантаження на одного поліцейського у Великобританії становить близько 200-250 справ на рік [19].

Сьогодні навантаження на одного дільничного інспектора в Київській області становить близько 300-350 протоколів про адміністративні правопорушення, але до цієї кількості слід додати ще 80-100 різних пояснень, довідок про перевірки раніше засуджених, стану дозвільної системи, паспортного режиму та інших. Крім того, на дільницях щорічно може бути вчинено до 20 тяжких злочинів, розкриттям яких теж займається дільничний інспектор. Особливу увагу слід також приділити так званим мало-значним злочинам та відмовним матеріалам, які оформлюють як дільничні інспектори, так і оперуповноважені. Це питання також потребує додаткового вивчення.

Під час вирішення питання про покарання правопорушника у відділі внутрішніх справ переважно застосовуються лише два види покарання: штраф та попередження. Попередження враховується у статистиці і відіграє роль, коли вчинено повторне правопорушення. Якщо у правопорушника є гроші, він одразу сплачує штраф і ефективність роботи ніби підвищується.

Водночас у правопорушника, який доставлений до органу внутрішніх справ, в якому на нього склали відповідний протокол і покарали, формується негативне ставлення до міліції. А якщо врахувати, що згідно зі статистикою теоретично все доросле населення України за два-три роки притягається до адміністративної відповідальності (тільки по лінії ДАІ на них складається 12-13 млн протоколів), то звичайно ставлення пересічного громадянина до міліції не стає кращим унаслідок таких дій міліції.

У Великобританії, наприклад, як свідчать соціологічні дослідження, близько 75% населення з повагою ставиться до поліції та її дій, схвалює її зусилля, спрямовані на охорону громадського порядку [20].

У США понад 70% громадян підтримують поліцейські акції, спрямовані на охорону громадського порядку та боротьбу із злочинністю. При цьому в районах, у яких застосовується комунальне поліціювання, або якщо висловитися термінологією, яка вживається на Україні, – посилено зв'язки з громадськістю, то показники позитивного ставлення до дій поліції ще вищі [20].

У Канаді, як зазначає Д. С. Пер'єр, незважаючи на помилки, які допускають поліцейські, їх невисокий професіоналізм і, як наслідок значну кількість нерозкритих злочинів та інші недоліки, понад 80% громадян підтримують зусилля поліції та згодні надавати їй допомогу в наведенні порядку [21, с. 71].

Повагою користується діяльність поліції та жандармерії у Франції, як зазначав в журналі жандармерії полковник Г. Коуен, незважаючи на те, що жандармерія обмежує громадян, вони все одно згодні надавати їй допомогу в наведенні порядку [22].

Іншою формою співпраці є міні поліцейські дільниці. Вони зазвичай розташовуються в одному із приміщень у районі проживання (звичайно в будинку, в якому розташовані інші громадські організації) або в центрі міста. Їх метою є поліпшення доступності поліції для населення і підвищення інформативності населення з питань, що належать до відання поліції. Міні поліцейські дільниці у центрі міста звичайно використовуються для поширення інформації з профілактики злочинності, а також для проведення поліцією кампаній з профілактики злочинності [18].

Ще однією, не менш цікавою формою співробітництва поліції та населення, є сусідське спостереження [23, с. 100].

Суть сусідського спостереження полягає в тому, що громадянин повинні стати «очима й вухами» поліції, спостерігаючи за подіями біля будинку й повідомляючи про підозрілі випадки або осіб у своєму районі. Ідея полягає в

тому, що через участь у сусідському спостереженні вони можуть краще дізнатися один про одного, допомагати один одному, повідомляючи про будь-які підозрілі події в поліцію [18]. Невеликі групи громадян збираються для вирішення місцевих проблем, обмінюються порадами про те, як забезпечити себе від злочинців, а також будують плани щодо організації спостереження в районі проживання. Члени групи доглядають за будинками своїх сусідів, маркують своє майно, поліпшують захищеність своїх будинків і в деяких програмах висувають пропозиції щодо благоустрою території [24].

Ключовим принципом сусідського спостереження є розширення неформального спостереження, забезпечення своєчасності повідомлень до поліції та збільшення кількості арештів. Це призведе до зниження злочинності на вулицях і запобігати вчиненню інших правопорушень. Спільна робота жителів у вирішенні спільних проблем призведе до поліпшення соціальних контактів у районі, зміцнення взаємостосунків зв'язків між жителями, їх здатності разом протистояти злочинності. Це також дозволяє знизити страх перед злочинністю й поліпшує ставлення громадян до поліції [25].

Сусідське спостереження може бути розпочате з ініціативи місцевої поліції або співробітника з профілактики злочинності, а найчастіше – з ініціативи самих громадян. Звичайно, призначаються координатор, посередники між координатором і місцевими жителями. Проводяться збори й видаються бюлетені для інформування місцевих жителів, на будинках розміщуються спеціальні наклейки; вуличні покажчики також можуть використовуватися для інформації, що дана територія охоплена програмою сусідського спостереження.

Така програма була розроблена у США у 70-ті роки ХХ ст., а потім швидко поширилась на Канаду, Великобританію, Нідерланди. Схеми можуть працювати як у декількох мікрорайонах, так і охоплювати тисячі мікрорайонів. У США 20% родин проживають у районах, у яких діють програми сусідського спостереження, а з них близько третини самі беруть участь у такій програмі [26]. За деякими оцінками, у Канаді близько 25% населення залучено до сусідського спостереження, а у Великобританії – 14% родин заявили про свою участь у таких програмах [27]. У Нідерландах програми сусідського спостереження були започатковані лише як експеримент [28].

Як виявилось, сусідське спостереження простіше організувати й підтримувати в більш стабільних, соціально однорідних районах, в яких участь у добровільних громадських організаціях звичайна практика, а жителі є власниками будинків [29; 30]. У більш соціально різномірних і менш стабільних районах з високим відсотком жителів з малозабезпечених груп населення, число учасників значно нижче. На практиці учасники сусідського спостереження обмежуються розміщенням плакатів і наклеюють на вікнах будинків. У маркуванні майна і перевірках захищеності житла беруть участь лише деякі. Спостереження й повідомлення в поліцію також є нечастими випадками [5].

Існують суперечливі оцінки ефективності програм сусідського спостереження. Деякі з них досить оптимістичні, але оцінки, засновані на більш точних методах дослідження, свідчать про невисокі результати. Наприклад, у Сіетлі, протягом першого року роботи схеми вдалося домогтися зниження рівня квартирних крадіжок, однак телефонне опитування, проведене серед тих же людей через 18 місяців, показало, що віктимізація повернулася на колишній рівень [23].

Проект сусідського спостереження в Чикаго був розпочатий з ініціативи місцевих волонтерів з існуючих громадських організацій у п'яти мікрорайонах. Було визначено кілька завдань, включаючи підвищення інформування жителів про проект і участь у ньому, посилення почуття відповідальності жителів за мікрорайон, зниження рівня злочинності, зміцнення соціальних зв'язків, зниження рівня

ня заворушень та остраху перед злочинністю [18].

Результати були не занадто оптимістичними. За результатами проведених опитувань, відносини між жителями і почуття відповідальності в експериментальних районах були не краще, ніж у контрольних, рівень злочинності не був нижчим, а острах перед злочинністю навіть зріс.

За проектом сусідського спостереження у Великобританії, ефективність двох схем у двох різних районах Лондона була такою самою, як і у двох контрольних районах. У цілому, позитивного впливу схем на рівень злочинності, рівень заяв у поліцію або рівень розкриття не було виявлено, хоча й відзначено деяке зниження рівня страху перед злочинністю в одному з районів, а в обох районах зафіксовано підвищення задоволеності жителів своїми районами проживання [18].

Загалом, причина невдачі експерименту полягає у низькій популярності сусідського спостереження серед місцевих жителів. На практиці, більшість місцевих жителів обмежувалися наклейками на вікнах і спостереженням за підозрілими діями. Не була створена формальна організаційна структура, не видавалася інформаційна продукція, не було перевірок захищеності житла, маркування майна було дуже обмеженим.

Оцінки результатів організації сусідського спостереження в різних місцевостях розрізняються залежно від способів організації та впровадження, але не існує переконливих доказів того, що знання про роботу програми в даному районі зупиняє потенційних злочинців. Швидше за все, сусідське спостереження може допомогти у профілактиці проблем злочинності у цілому, а не у вирішенні наявних конкретних проблем [18].

Критичне оцінювання програми співробітництва поліції з населенням звичайно стосується двох аспектів: 1) способів вивчення й оцінки програм; 2) самої концепції співробітництва з населенням [23].

Що стосується першого аспекту, дослідниками вказувалися такі недоліки в програмах, що оцінювалися [18]:

- неадекватне робоче визначення «співтовариства»; нечіткість щодо рівнів аналізу;
- модель експерименту, що дозволяла б адекватно оцінити вплив співробітництва з населенням на певні зміни (злочинність, страх перед злочинністю), є недосконалою;
- нечітке визначення видів діяльності та факторів, які містять у собі співробітництво із громадськістю;
- відсутність контролю за впровадженням;
- недостатньо чітке визначення передбачуваних результатів експерименту.

Другий аспект критики стосувався безпосередньо концепції співробітництва із громадськістю. Деякі критики висловлюють сумніви з приводу доцільності та життєздатності цієї філософії. Співробітництво з населенням – це спроба поліції завоювати симпатії місцевого населення. Водночас поліція не повинна виходити за межі обов'язків щодо контролю за злочинністю. Працівники поліції, що підтримують ідею співробітництва з населенням, розглядають поліцію як організацію, що перебуває на службі в населення та працює в напрямі запобігання й вирішення широкого спектра соціальних «хвороб» (від серйозних злочинів до дрібних порушень громадського порядку).

Для поліпшення співробітництва поліції з населенням визначено кілька можливих шляхів [18]:

- роз'яснення працівникам поліції (особливо нижчим чинам) суті роботи із профілактики злочинності, її переваг;
- для досягнення балансу між активною й пасивною роботою, необхідне посилення активної роботи. Посиленню активності в діяльності поліції могло б сприяти введення нових показників звітності, в доповнення до звітів про арешти й розслідування. Такими показниками могли б бути, наприклад, розвиток контактів з місцевими групами й організаціями та збільшення кількості звернень громадян у поліцію й розкриття за тими видами злочинів, які найбільше турбують громадян;

-у підготовці поліцейських варто приділяти більше уваги формуванню в них професійних навичок, необхідних для співробітництва з населенням, особливо комунікаційних і організаційних здібностей, а також співпраці з іншими організаціями та зміцненню зв'язків із громадськістю, особливо з етнічними меншинами, молоддю й літніми людьми;

-поліція повинна приділяти більше уваги профілактиці тих злочинів і порушень громадського порядку, які більше всього турбують місцеве населення. Вона не повинна бути й не є «власником» проблем злочинності, тому повинна виробити свої стратегії разом з місцевими жителями й іншими громадськими організаціями. Поліції варто інформувати громадськість про свою роботу й плани. Для виявлення пріоритетів місцевих жителів, їхніх очікувань, а також рівня злочинності й віктимізації можуть використовуватися опитування населення.

Концепція співробітництва поліції із громадськістю в останні кілька десятиліть стала важливим елементом планування діяльності багатьох поліцейських сил і підрозділів у Європі й Північній Америці. Хоча існують розбіжності в розумінні того, що передбачає таке співробітництво і які форми переважають, його необхідність і важливість сьогодні відзначається переважною більшістю дослідників і практичних працівників у цих країнах [23].

Підводячи підсумок необхідно наголосити на тому, що досвід упровадження різних програм і форм співробітництва з населенням на Заході показує важливість спільної роботи поліції та громадськості, насамперед, для профілактики злочинів та порушень громадського порядку. Крім того, розвиток і зміцнення співробітництва з населенням може розглядатися як важлива складова процесу демократизації поліції, під час якого остання стає більше сприйнятливою до потреб і проблем населення, на службі в якого вона перебуває.

В Україні міліція стоїть на шляху демократичних перетворень, зокрема розглядається питання переходу від міліції до поліції. Але у пошуках найефективніших шляхів боротьби зі злочинністю, навряд чи існує альтернатива зміцненню відносин із громадськістю. У радянський період було накопичено значний досвід співробітництва міліції із громадськістю, хоча далеко не завжди таке співробітництво базувалося на добровільній основі і не завжди дійсно допомагало вирішувати проблеми злочинності та громадського порядку. Проте для сучасної міліції України процес відновлення відносин співробітництва з населенням є природним відродженням існуючих традицій, що існували раніше.

Водночас налагодження відносин співробітництва з населенням сьогодні повинно базуватися на нових принципах. Воно повинно бути добровільним, неформальним і слугувати, насамперед, інтересам громадян [20].

Як бачимо, проблема партнерських відносин між органами та підрозділами внутрішніх справ України і громадськістю не нова. З моменту переведення діяльності органів правопорядку на професійну основу, пошук ресурсів допомоги з боку населення ведеться постійно. В усі часи здатність працівників міліції налагодити взаємодію із суспільними формуваннями з охорони правопорядку була не тільки фактором їх успішної професійної діяльності, але й важливим критерієм оцінки їх професійних умінь, правової культури.

Саме тому сьогодні для виконання завдань, які стоять перед правоохоронними органами, необхідним є переосмислення накопиченого досвіду, побудова нової ідеології взаємодії, відновлення арсеналу форм, методів та засобів охорони громадського порядку й суспільної безпеки, боротьби з правопорушеннями.

Таким чином, можна зробити висновок, що незважаючи на зміну напрямку взаємодії (від активної участі до інформаційного співробітництва), участь в охороні гро-

мадського порядку для громадськості настільки ж необхідна, як і забезпечення громадського порядку державною міліцією в цілому. Це пов'язано з тим, що незалежно від професійності міліції або поліції, вони ніколи не охоплюють своєю увагою всіх сфер правопорядку рівною мірою.

Здійснюючи реформу міліції в Україні, недостатньо обмежуватися тільки діями, що вживаються урядом. Для

досягнення успіху також необхідна активна участь міліції та громадськості в реформаційних процесах. Нині міліція, як і інші державні органи, занадто віддалена від проблем людей. Пріоритетним напрямом діяльності правоохоронців найчастіше вважається розшук та затримання злочинців, а діяльність, пов'язана з попередженням злочинів, майже не проводиться.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Скальський А. О. Жандармерия Франции / Скальський А. О. – М., 1984. – 102 с.
2. Bennett T. (1994) «Community Policing on the Ground: Developments in Britain», in D. Rosenbaum (ed) *The Challenge of Community Policing*, London: Sage. – 349 p.
3. Trojanowicz, R, Bucqueroux, B (1998) *Community Policing, How to get Started*, Cincinnati: Anderson Publishing Co. – 258 p.
4. Rush G. E. *The Dictionary of Criminal Justice*. Third Edition. Guilford, CT: The Dush kin Publishing Group, Inc. 1991. P. 252. – 368 p.
5. Bennett T. (1990) *Evaluating Neighbourhood Watch*. Aldershot: Gover. – 340 p.
6. Kelling G. & Moore M. (1991) *From Political to reform to Community: The Evolving Strategy of Police*, in: Greene, J. & Mastofski, S. (eds.), *Community Policing: Rhetoric or Reality*. New York: Praeger Publishers. – 587 p.
7. *Community Policing Consortium (2000) Understanding Community Policing: A Framework for Action*, in: Willard M. Oliver (ed.), *Community Policing*, Prentice Hall. – 326 p.
8. Bennett T. & Liipson, R. (1992) *A National Activity Survey of Police Work*, *The Howard Journal of Criminal Justice*, vol. 31, no. 3, pp. 200-223.
9. Boydston J, Sherry M. (1975) *San Diego Community Profile: Final Report*, Washington, DC: Police Foundation. – 176 p.
10. Eck, J., Spelman, W. (1989) *A Problem Oriented Approach to Police Service Delivery*, in: Dennis Jay Kennedy (ed.), *Police and Policing: Contemporary Issues*, New York: Praeger. – 543 p.
11. Farmer, M. (1981) *Differential Police Response Strategies*, Washington, DC: PERF. – 359 p.
12. Kansas City Police Department, (1980) *Response Time Analysis: Volume II, Part I Crime Analysis*, Washington DC: US Gov. Printing Office. – 680 p.
13. Kelling G., Pate A., Dieckman D., Brown C. (1974) *The Kansas City Preventive Patrol Experiment: A Technical Report*, Washington, DC. – 264 p.
14. Goldstein, H. (1979) *Improving Policing: A Problem Oriented Approach*, *Crime and Delinquency*, 25, 241-43. – 504 p.
15. Carter D., & Radelet L. (1999) *The Police and the Community*, Prentice Hall. – 356 p.
16. Trojanowicz, R. (1989) *Preventing Civil Disturbances: a Community Policing Approach*, East Lansing MI: Michigan State University School of Criminal Justice. – 205 p.
17. Carter D., Sapp, A., Stephens, D. (1991) *Survey of Contemporary Police Issues: Critical Findings*, Washington, DC, Police Executive Research Forum. – 156 p.
18. Graham, J. & Bennett, T. (1995) *Crime Prevention Strategies in Europe and North America*, European Institute for Crime Prevention and Control, Helsinki, Finland. – 678 p.
19. Carey G. *California Police Officer Legal Sourcebook*, California, North Highlands, California Department of Justice, Office of Attorney General, 1997 p. 2– 14, 2–20, 1 – 17, 1 – 18. – 246 p.
20. Басс В.О. Організаційно-правові засади створення місцевої міліції в Україні: порівняльний аналіз з діяльністю муніципальної поліції зарубіжних країн // дис. ... канд. юрид. наук / В. О. Басс – К. : Акад. управл. МВС, 2010. – 202 с.
21. Губанов А. В. *Полиция зарубежных стран / Губанов А. В. – М. : МАЭП, 1999. – 288 с.*
22. Rogers M.P., Borges M.R. *Massachusetts Criminal Procedure, Statutory and MV Update for Police Officers 1997*, Commonwealth Police Service inc., Massachusetts, 1997. – 325 p.
23. Заросило В. О. *Порівняльний аналіз адміністративної діяльності міліції України та поліції зарубіжних країн (Великобританії, США, Канади та Франції)*: дис. ... канд. юрид. наук / В. О. Заросило. – К. : Нац. акад. внутр. справ України, 2002. – 250 с.
24. Eck, J., Spelman, W. (1989) *A Problem Oriented Approach to Police Service Delivery*, in: Dennis Jay Kennedy (ed.), *Police and Policing: Contemporary Issues*, New York: Praeger. – 543 p.
25. Farmer, M. (1981) *Differential Police Response Strategies*, Washington, DC: PERF. – 359 p.
26. Garofalo, J. & McLeod, M. (1988) *Improving use and effectiveness of Neighbourhood Watch programs*, Report prepared for the National Institute of Justice, US Department of Justice. – 468 p.
27. Mayhew, P., Elliot, P. & Dowds, L. (1989) *The 1988 British Crime Survey, Home Office Research Study, No HI*, London: HMSO. – 568 p.
28. Lohman, P. & van Dyke, A. (1988) *Neighborhood Watch in the Netherlands*. The Hague: National Crime Prevention Bureau. – 380 p.
29. Bennett T. (1989) *Factors Related to Participation in Neighbourhood Watch Schemes*, *British Journal of Criminology*, Vol. 29, No. 3 pp. 207-218.
30. Hope T. (1988) *Support for Neighbourhood Watch: a British Crime Survey analysis*. In Hope, T. & Shaw, M. (eds.) *Communities and Crime Reduction*, London: HMSO. – 357 p.